

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Foi'a, cindu condeu ajutóriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 54.

Brasovu 24|2 Iuliu

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.
Transilvania.

Brasovu. Alegerea deputatilor pentru diet'a din Pest'a s'a inceputu Dumineca deminéti'a la 8 ore si se continua, pe cindu scriemu aceste sile. Diu'a de 21 Iuliu st. n. s'a asteptatu de catra toti locitorii din cetatea si districtulu Brasovului cu cea mai mare nerabdare, ca-ci toti erau in gradulu celu mai mare curiosi se védia, cum se va incepe si cum va decurge actulu de alegere. O deosebita atentiu erá indreptata asupra tienutei, ce aveau se o iè romanii cu infratitii maghiari si germani facia cu alegerile. Se scie, ca acestia cu o septemana mai inainte proclamasera intr'o adunare numerósa intre aclamatiuni entuziastice pe Escoletiele loru metropolitulu Siaguna si ministrul L. Tisza de candidatii loru; se scia inse totuodata, ca partit'a acésta nesasésca facuse o multime de recurse la ministeriulu de interne, cerendu a se primi in consegnatiunea alegatorilor preste 600 de cetatiani, cari prin nedreptatirile si ilegalitatile majoritatei sasesci a comitetului centrale electorale fusesera spoliati de dreptulu loru electoralu. Facia cu aceste impregiurari erá tota poporatiunea Brasovului in fierbere. Scirile cele mai bizare se resandlera prin orasiu.

Dumineca deminéti'a se destepata locitorii Brasovului in bubuitulu tréscuriloru, care resunau de pe cele dòue dealuri paralele, ce se redica de asupra suburbuiului romanescu numitu Scheiu.

Pe la 7 ore deminéti'a, pre cindu music'a orasianesca ecsecutà piesele cele mai melodișe romaneschi, incepura a se aduna inaintea gimnasiului romanesc decorat cu standarte alegatorii romani, maghiari si germani din orasiu si districtu in numeru impunatoriu si in vestminte de serbatória. O ora mai tardiu, tocmai pe cindu avea se se incépa in cas'a magistratului votisarea, dupa ce se cantă imnul imperatescu si dupa ce se aduse unu intreitu "vivat" Maiestatei Sale regelui si susamintitilor candidati se facu din partea comitetelor celor trei natiuni infratite alegatorilor romani, maghiari si nemti, adunati aici din orasiu si districtu, propunerea, ca acestia se nu partecipe de felu la alegere, de ore-ce de majoritatea sasésca a comitetului centrale electorale s'au comisul la stabilirea consegnatiunilor de alegere nedreptatile si ilegalitatile cele mai flagrante si de ore-ce recursele asternute in numeru preste 600 la ministeriulu de interne pana in momentulu de facia n'au afaltu nici o resolvare. Propunerea acésta de a se abstieni dela alegere fu primita de adunare cu entusiastica unanimitate. Unu protestu pregatit in sensulu acesta de mai inainte se ceti indata adunare in limb'a romana, germana si maghiara si fu in curendu subscrizu de preste o mii de alegatori romani, maghiari si nemti, cari se aflau de facia in adunare. O deputatiune de 15 membri parte din orasiu parte din districtu primi protestulu spre a lu preda comisiunei de alegere. Acuma se incepù actulu celu mai imposantu, unu actu, care de siguru a insuflatu respectu fratilor: Prudentes et circumspecti. Totu poporulu adunat in numeru preste 4000 se puse in rondu, ca la procesiune si cu music'a, cu flamurele nationale si cu deputatiunea in frunte porni spre cas'a magistratului. A-

junsu aici conductulu se opri si deputatiunea se duse si predà presedintelui comisiunei de alegere protestulu. Dupa ce acesta se primi si dupa ce unu oratoru romanu impartasi acésta poporului din ambitulu svatului, se aduse Maiestatei Sale unu "se traiésca" si music'a cantă imnul imperatescu, dupa acea se puse conductulu in miscare si se intórse cu aceeasi ordine exemplaria inaintea gimnasiului romanescu, unde mai multi oratori vorbira poporului in tota limblele despre drepturile sale si despre nedreptatirile partitei contrarie. In liniste si cu deplina multiamire se imprastiara dupa acestea alegatorii pe la casele loru. (O descriere mai detaliata a acestui actu memorabilu in Nr. viit.)

Pana atunci atingemu, ca dintre romani, cu tota prob'a de coruptiune, pusa in cursa din partea sasilor, n'a mersu la urna nici macaru unulu; nici intre maghiari nu succese corumpatorilor, decat a o tulii la fuga dinaintea involburarei catorva in cursati, totusi din estia si nemti votara cativa.

La adunarea generale!

Asia la adunarea gen. a asociatiunei romane in Sabesiu pe 4—5 Augustu a. c., pe catu simtimu, voru acurge multi dintre membrii asociatiunei si nu fara cuventu, pentru a acésta ne e tota institutiunea romana nationala, care ne legana in sinu de mama cu dorere, der' inaintea careia avemu cea mai santa oblegaminte a ne si presenta in haina de nunta si ai gusta fermeculu dulcetii sinului ei de mama adeverata!

Chiaru si aceia, cari impedeceati de impregiurari neexorabili — nu potu comparé in persoña, au santa oblegatiune celu pucinu a saluta solemn'a ei aniversare prin telegram, nu consuetudinarie, ci pline de devotamente dovedite cu sacrificia de ofrande generóse si pentru fondulu academiei romane de drepturi, ce striga urgentia, urgentia si er' urgentia, ca se ne puna in stare a ne asiadie odata pe petioarele nostre nationali si pe junimea nostra in fruntea mesei, er' nu dupa usile umilitórie ale antagonilor nostri politici, unde nu potu suge decat servilismu si recire de catra apărarea intereselor nationali patriotice; asia se ne intrecremu intru a face, ca diu'a adunarei generale a asociatiunei nostre se ne fia o di de cultu nationalu, cu sacrificia catu de liberali si de generóse.

Se dovedimu, fratilor, ca ne interesam cu alipire estraordinaria de totu, ce e alu nostru national; se dovedimu, ca patriotismul nostru n'are margini, candu e vorba nu numai de promoverea binelui statului comunu, ci deodata cu elu si de alu natiunei nostre; si acésta numai prin sacrificia pentru institutele de cultura ale natiunei nostre o potem dovedi facia cu antagonii nostri politici, cari, pana candu vomu fi siliti a ne lingari pe dupa usile institutelor loru, nu ne voru stima cu nemica mai multu decat de lingai, de lipituri, de obiectulu arbitriului loru, si aici e pedisulu celu mai precipite, celu mai periculosu, de care nu va poté scapa vieti'a nostra nationala, pana candu nu i vomu redica unu peptu aparatori, care e nedependint'a culturale, in una cununa intréga de institute de cultura, si inainte de tota una academia de drepturi, in care se se otelésca poterile aperatòrie de drepturi in contra celor ce numai cu arm'a drepturilor voru a ne impumna orce dreptu nationale.

Totu intelligentulu romanu se-si tiana de problema a adauge cate o pétra la acestu institutu manutitoriu.

Votulu separata

alu dlui secret. ministeriale Ladisl. Vaida, că membru comisiunei esmise din conferint'a nationale in Alb'a Iulia in 27 Iuniu 1872.

(Urmare.)

II.

Intorcundu-me acum la proiectulu de rezoluție alu mai oritatei comisiunei, declaru, cumca, incatul prin acel'a, se recomenda, că se luamu parte activa la alegerile deputatilor pre lunga respectarea programului nationalu — eu in principiu lu partinescu din tota anim'a; pentru — precum amu avutu onore a atinge in partea I-a a acestui votu separatu — si dupa convingerea mea, e cu multu mai corespondatoru intereselor natiunei romane, decat proiectulu minoritatei, cu atatu mai vertosu, ca déca ar' decretá prea on. conferintia acum parteciparea la alegeri, atunci vomu poté ave firma sperantia, ca una atare decisiune va fi acceptata de intrég'a romanime transilvana, si asia se va fi vindecatu slabitorii a rana a lipsei de cointelegeri, si in venitoriu vomu fi toti impreunati in privint'a tienutei politice, si vomu vedé restaurata solidaritatea asia de adencu dorita.

Sum dér' de acordu in principiu cu majoritatea comisiunei, nu sum inse multumitu cu tota punctuatiunile, cari se afla in acelu proiectu.

Maioritatea comisiunei, adica in locu se se fi folositu in proiectulu seu de una expresiune generale buna-óra, ca: „dela candidatii romani se astépta strict'a sustinere si observare a programului nationalu“, a intratu in punctuare mai detaliata, der' totusi — pote pre lunga alte respecte chiaru si pentru scurtmea tempului — nu a facutu unu programu intregu (ce in totu casulu ar' fi avutu baremu atata folosu realu, ca fiascine ar' fi cunoscutu dintru acel'a tota postulatene romanilor ardeleni), ci a punctuatu in proiectulu seu numai unele — ce e dreptu — esentiale part ale programului nationalu, accentuandu in acel'a mai cu séma autonomia Transilvaniei si continuitatea de dreptu cu privire la an. 1863.

Departate se fia de mene, că se tragu catu de pucinu la indoiéla acelu adeveru cunoscutu de tota lumea, cumca romanii dorescu autonomia Ardéului. Nici chiaru eu*) voliu fi acel'a, care se negu catu de mare insemnata atribuesce romanimea legi despre inarticulara natiunei romane, redobandita dupa una lunga si doiósă astepitate de patru secli. Afirmu inse, ca eu intre impregiurarile presente a-si tiené de una modalitate scopului nici decat corespondiatória si reu aléasa (chiaru acum, candu alegerile stau la usia, fara că noi se ne fi potutu pregați de tempuriu la acele) a stá inainte cu unu astfelu de programu; pentru prin una atare procedura, in locu se fia

*) D. secret. min. Vaida, că unulu, care a luat parte la facerea legilor din 1863—4, nu desconsidera nici catu de pucinu legalitatea loru, nici pote crede asia ceva, celu ce scia, ca dsa in siedinti'a guberniului tierei, in care s'au citit rescriptulu, prin care s'au delaturat cele legi, a datu protestu solemnii bine motivatii in contra stergerii aceloru legi pe cale neconstitutionale. — R.

ajutatu causei nationali, se pote prevede siguru, ca amu sporí inca obstaculele; contra carora vomu avé de a luptá, — amu ingreuná insemnatu reusirea candidatiloru nostri la alegere, si amu esoperá nesce resultate de totu contrarie acelor'a, ce s'au tientitu cu punctuatiunile de sub intrebare.

Presupunem pru unu momentu, ca prea on. conferintia ar' acceptá proiectul de resolutiune alu maioritatei comisiuni fara nici una modificare, asia precum este acel'a formulatu, si prin urmare ar' decretá, că romanii cu ocasiunea alegerilor se voteze numai pentru atari candidati, cari voru dà unu programu respicatu dupa indegetarea contineuta in desmemoratulu proiectu.

Intrebui: óre-ce ar' resultà din acel'a?

Ar' resultá, ca antagonistii nostri politici, vedindu acestu programu, ce e chiaru antepode, chiaru diametralu opusu facia cu alu loru, de nu ar' merge chiaru pana la atacarea insusi a libertatei personale a candidatiloru nostri, injurandu-i, ca sustieni unu programu contrariu legilor, d'er' ar' pune de a buna séma inca in dieci tu mai multe pedeci alegerei candidatiloru nationali, si prin feliu de feliu de machinatiuni, cortesii, ba casualmente chiaru si prin propunerea de contra-candidati romani etc.; ei — cari au carm'a in mana, suntu mai routinati in afaceri electoralni, si se potu serví de multi factori si midiulocé, cari noué ne lipsescu —, voru impededá partea cea mai mare a alegatorilor romani de a votá pentru candidatulu nostru, si i voru seduce a votisá in favórea altoru candidati. (Asta le va si succede; avemu ecsemplo in Ungari'a, unde chiaru si pre unu candidatu că Alexandru Mocioni, ei au avutu potere, alu face, că se cada la alegere in mai multe cercuri electoralni.) Asia e mai multu că verisimile, e unu adeveru nerestornaveru, ca forte pucini romani voru votá pentru candidatii nostri de unu atare programu, si prin urmare cadiendu in cele mai multe cercuri candidatii nationali, chiaru si acolo, unde avemu majoritate precumpanitória; caderea apoi va fi interpretata intr'acolo, cumca romanii transilvaneni nu voru se scie nemicu de unu astfeliu de programu, si ca cele ce se cuprindu in acel'a nu suntu de locu postulatele natiunei romane, ci numai ale unor agitatori.

Apoi — precum amu atinsu mai susu — cu aplecarea unei procedure in sensulu proiectului maioritatei, abia vomu fi in stare a alege 4—5 deputati, pre candu servendu-ne de una modalitate corespondiatória, si noi intelligent'a implendune cu zelu si energia detorint'a nostra, sum convinsu, ca — pre lunga tóte cortesiele si coruptiunile aplecate din partea partiteloru, si pre langa tóta vitregitatea legei electoralni si scurtmea tempului de pregatire —, vomu poté reusí inca celu pucinu cu 12—13 deputati nationali, respective vomu poté — de si nu de totu, d'er' in mare parte — midiulocí aceea, că voturile alegatorilor romani se nu fia folosite in contra intereselor nationali. —

(Va urmá.)

Din luptele Fagarasiului.

Intre comisiunea municipale a districtului Fagarasiului si intre ministeriulu r. ung. de interne s'a incinsu, precum este cunoscutu, o lupta, o neintielegere in privint'a defigerei locului de alegere si a constituirei comitetului centrale.

Comisiunea municipale adica a defiptu in cerculu electoral superióre, de care se tiene si Fagarasiulu, loculu de alegere Sinc'a, că celu din midiuloculu cercului; — asemene pentru cerculu electoral inferior a defiptu loculu alegerei in Vistea inferior, si a esmisu o comisiune centrale constatatória din 24 membri, din cari 18 i a alesu comisiunea municipale că representant'i a districtuale éra 6 sei aléga representant'i a opidana, cari apoi intruninduse voru forma una comisiune centrale in tóte afacerile si lucrarile electoralni.

Ministeriulu inse la cererea respective recursu a 2-i, dì doi membri maghiari ai comisiunei

municipali a cassatu conclusele comisiunei municipali, si a ordonatu: că intr'unu cercu electoral lo- culu de alegere se se defiga Fagarasiulu — éra in privint'a comitetului centrale: că districtulu se-si aiba deosebi comitetulu seu centrale si asemene si cetatea Fagarasiu se-si aiba érasi comitetulu seu centrale independente, si se lucre in cointielegere.

Comisiunea municipale districtuale a remonstrat odata, si a dòu'a óra in contra acestoru ordinatiuni ministeriali asupritórie si ilegali, inse totu de atata ori si ministeriulu a repetitu ordinatiunile sale ordinandu si impunendu comisiunei municipali sub grea respundere a ecsecuta ordinatiunile ministeriali de mai susu, provocandu § 16, 54 et 58 din lege, dupa care adica: in casu, candu la remonstrarea comisiunei municipali ministeriulu sustiene ordinatiunea sa, atunci comisiunea municipale nu mai are dreptu a mai remonstra in contra, ci este detória a duce in deplinire, a ecsecuta acea ordinatiune fara nici o desbatere ulteriore.

Cu tóte acestea comisiunea municipale a tierei Oltului in siedinti'a sa din 19 Iuliu a. c. ivinduse dòue proponeri, una adica:

Că cedendu fortiei, si sustiendu dreptulu de a arata calcarile si nedreptatile ce s'au facutu din partea ministeriului la diet'a tierei, comisiunea municipal se ecsecute ordinatiunea ministeriale defigandu Fagarasiulu, că locu de alegere in cerculu electoral inferior — éra alta:

Că comisiunea municipale se remana consecinte pe langa conclusele sale de mai susu si PROTESTEZA. ca comitetulu centrale seu ori-si-cine ar' lua parte activa la afacerile electoralni se nu se gerese că efuclsulu comisiunei municipali.

Dupa o desbatere interesante, la votisarea nominala ordinata de capitanulu supremu au primitu mai unanim propunerea a dòu'a — afara numai 5—6 membri, cari erau angagiati pentru propunerea prima. — De insemnatu este, ca mai toti amployatii nostri, membri comisiunei centrali, ba ce e mai multu si membrulu maghiaru a votatu pentru propunerea a dòua carea s'a si enunciata că conclusu.

L . . . . .

De langa valea Bulei.

1-a Iuliu 1872.

Dupa ce in un'a corespondentia publicata in unu numeru alu Gazetei din a. c. s'a aratatu in generalu sacrificiale materiale ale Asociatiunei trans. aduse pre altariulu culturei si scientieloru in unu periodu de 10 ani, credemu, ca va interesá pre on. publicu cetitoriu, si in specialu pre membrui Asoc. trans., pre aceli fi buni ai natiunei, carii cu denarii sei au contribuit la infintiare, conservarea si prosperarea acestui institutu curatul na-tionale, că se afle döra chiaru si numele aceloru teneri studiosi, cari in periodulu amentitul, s'au impartasit u de beneficiale resp. stipendiale si ajutoriale Asoc., si acést'a si din acelu motivu, că se se védia, pana incatu aceli teneri, dintre cari multi au ajunsu dejá a fi aplicati că barbati in diverse posturi, — si aducu amente de beneficiale natiunei, de care s'au impartasit u in carier'a sa de studenți pre la diverse institute de invetiamantu, si apoi mai departe se-si traga séma eli insi-si cu conscientia sa.

Noi, cari amu avutu ocasiune a urmarí cu deosebitu interesu afacerile Asociatiunei, in totu tem-pulu dela urdirea aceleia pana in presente, ne vomu incercá érasi totu pre basea actelor publicate (si anume dela 1862—1867 in actele adun. gen. si in „Tel. Rom.“ si alte diuarie, ér' dela 1868 publicate regulatu in organulu Asoc. „Transilvania“) a presentá unu conspectu despre tenerii impartasiti din stipendiale Asoc. pre unu periodu de 10 ani, adica pana in an. scol. 1871/2. Pentru chiarificare, vomu insirá numele stipendiatiilor dupa spécialitatile de studia, si anume:

A. Juristi (fosti stipendiati) stipendii de 80, 100 si 150 fl.:

1. I. Cosieriu pre an. scol. 1862/3 (gr. cat.).
2. M. Branisce an. scol. 1862/3, 1863/4 (gr. or.).
3. I. Crisanu an. scol. 1862/3 (gr. or.).
4. Procopiu Laz'a an. scol. 1862/3, 1863/4, 1864/5 si 1865/6 † (gr. or.).

5. Mih. Stregianu an. scol. 1863/4 (gr. cat.).
6. Ant. Schiau an. scol. 1863/4 (gr. or.).
7. I. Nichita an. scol. 1863/4, 1864/5, 1865/6 si 1866/7 (gr. cat.).
8. Comanu Chicea 1863/4 (gr. or.).
9. I. Candrea 1863/4, 1864/5 (gr. or.).
10. G. Rusu 1864/5, 1865/6, 1866/7 si 1867/8 (gr. cat.).
11. Nic. Olariu 1864/5, 1865/6 (gr. or.).
12. I. Siandru 1864/5 (gr. or.).
13. Andr. Cosma 1865/6, 1866/7 si 1867/8 (gr. cat.).
14. I. Piso 1866/7 (gr. or.).
15. Ieronimu Gheagia 1867/8 (gr. or.).
16. Eduardu Nemesiu 1867/8 (gr. cat.).
17. Demetriu Teodoru 1868/9 (gr. cat.).
18. Constantinu Coti 1868/9 (gr. cat.).
19. Nicolae Prosteanu 1868/9 (gr. or.).
20. Elia Danila 1871/2 (gr. cat.).
21. Arone Hamsea 1871/2 sem. I (gr. or.).
22. Mihailu Rusu 1871/2 sem. II (gr. or.).

B. Ascultatori de filosofia (stipendia de cate 300, 400 fl.):

1. Nicolae Popu an. scol. 1862/3, 1863/4, 1864/5 si 1865/6 (gr. or.).
2. Ioane Dragomiru 1862/3, 1863/4, 1864/5, 1865/6 (gr. or.).
3. Petru Em. Prodanu 1868/9, 1869/70 si 1870/1 (gr. cat.).
4. Ioane Marcusiu 1868/9, 1869/70, 1870/1 (gr. cat.).
5. Alexandru Grama 1871/2 numai pre sem. I (200 fl.) (gr. cat.).
6. Petru Dehelianu 1871/2 (gr. or.).

C. Ascultatori de technica (stipendia de cate 300, 400 fl.):

1. Dionisiu Radesiu an. scol. 1865/6, 1866/7, 1867/8 si 1868/9 gr. cat.).
2. Nicolae Galu 1869/70 (gr. or.).
3. Mihailu Vasile 1870/1, 1871/2 (gr. or.).
4. Constantinu Barbesu 1871/2 (gr. or.).

D. Ascultatori de agronomia (350 fl.):

1. Georgiu Vintila an. scol. 1867/8, 1868/9, 1869/70 (gr. or.).
2. Stefanu Chirila 1868/9, 1869/70, 1870/1 (gr. cat.).

E. Ascultatori de preparandia in Prag'a.

1. Georgiu Munteanu an. scol. 1866/7 si 1867/8 (gr. cat.).
2. Stefanu Torpanu 1866/7 si 1867/8 (gr. or.).

F. La silvicultura (stip. de 400 fl.):

1. Pintea Ternoveanu an. scol. 1871/2.

G. Gimnasti (stip. de 50 fl.):

1. Aureliu Isaacu an. scol. 1862/3, 1863/4 si 1864/5 (gr. cat.).

2. Mihailu Stregianu 1862/3 (gr. cat.).
3. Zaharia Benna 1862/3, 1863/4, 1864/5 † (gr. or.).

4. Ioane Micu 1863/4, 1864/5 (gr. cat.).

5. Ieronimu Gheagia 1863/4 (gr. or.).

6. Nicolae Olariu 1863/4 (gr. or.).

7. Georgiu Muresianu 1863/4, 1864/5 (gr. or.).

8. Stefanu Torpanu 1864/5, 1865/6 (gr. or.).

9. Dionisiu Radesiu 1864/5 (gr. cat.).

10. Ioachimu Fulea 1865/6 (gr. or.).

11. Nicolae Califariu 1868/9, 1869/70 (gr. or.).

12. Lazaru Bosiorogaru 1868/9 (gr. or.).

13. Mihailu Vasile 1869/70 (gr. or.).

14. Augustinu Moldovanu 1870/1 (gr. cat.).

15. Valeriu Ardeleanu 1870/1 (gr. cat.).

16. Nicolae Neamtiu 1871/2 (gr. or.).

17. Ioane Turcu 1871/2 (gr. or.).

18. Auxentie Muresianu 1871/2 (gr. cat.).

H. Realisti (stipendia de cate 50 fl.):

1. Iosifu Maximu an. scol. 1867/8, 1868/9 (gr. or.).

2. Constantinu Popoviciu 1867/8, 1868/9 (gr. or.).

3. Nicolae Fogarasiu 1869/70 si 1870/1 (gr. or.).

4. Nicolae Trandaburu 1870/1, 1871/2 (gr. or.).

5. Demetriu Munteanu 1871/2 (gr. cat.).

6. Ioane Goga 1871/2 (gr. or.).

I. La scol'a comercială (stipendiu de 50 fl.):

1. Radu Balasiu an. scol. 1871/2.

In fine mai vinu a se computá aici 3 premia pentru stenografia de cate 50 fl., mai multe premia pentru cultur'a pomologiei si a fragarilor de cate 25 fl., vreo 13 ajutoria de cate 50 fl. pentru

13 sodali de meseria, pregatiti spre a se face maiestrii, si 18 ajutoria de cate 25 fl. pentru 18 invetiacei de meseria; impartite in restempulu dela an. 1867/8—1871/2 incl.

Aici faptele vorbesc mai pre susu de orice comentariu! —

Naseudu 15 Iuliu 1872.

Despre alegerea deputatiloru dietali.

Astadi se ecsecuta alegerea de ablegati dietali in ambe cercurile de alegere, si anume in cerculu Naseudului, Sagrei si Monorului cu loculu alegerei in Naseudu, er' in cerurile Bargaului, Rocnei si Sangeorciului cu loculu alegerei in Sangeorgiu.

In centrulu districtului s'a candidatu fostulu mai dinainte deputatu alu catorva din cerculu de susu, advacatulu maghiaru din Pest'a Ludovicu Cseri, si acesta ca recunoscientia pentru multele servitie facute in genere districtului si cu deosebitu in specie singurategicilor. — O Dómine! ce ar dice astadi atate mii de granitari, parenti de familie si teneri bravi cadiuti cu gloria pre campurile de batalia pentru de a sustiené cu constantia onórea acestui districtu si a se luptá cu taria de leu in contra celoru, ce volieau a sgudui chiaru si tronulu si a aduce móre politica totale romanului, stengundui si numele de pre facia pamentului, ce ar' dice candu astadi, sculanduse din gloriósele mormente ar' vedé pre filii séu nepotii loru fara astemperu alergandu in drépt'a si stang'a, necruitiandu nemicu, miscandu tóte petrele numai spre a eternisá memor'a loru si spre a marí glori'a acestui districtu prin redicarea unui deputatu maghiaru tocma aici in centrulu districtului nostru curatru romanescu, care in parlamentulu Ungariei se apere drepturile si onórea acestui districtu, — acele spire binecuventate si constante, candu ar' vedé atata inconstantia in filii si nepotii loru astadi, s'ar reintorce in abisulu mormentului. Astfelius schimbandu-se imprejurările séu schimbatu si tempurile.

Guvernamentalii de témpru candidara aici pre Cseri, apoi pusera tóte in miscare, tramisera propaganda de amplioati in tóte partile si intrebuintiara o diligentia laudavera in asta privintia (bateru de s'ar observá atare diligentia si in alte afaceri) cu deosebitu recunoscidentia in asta privintia pentru multele ostenele puse intru salvarea(?) onórei districtului merita d. protonotariu Besianu, care nu cruti nici o ostenéla, alergà prin sate spre a capacitate pre ómeni pentru Cseri, spunendule, ca numai astfelius vomu fi ómeni bravi, numai astfelius vomu sustiené onórea si bunastarea districtului, si numai astfelius se va poté sustiené districtulu si tribunulu aici, déca se va alege aici Cseri, care avendu mare influntia ne pote ajutá. Nu lipsira nici intimidari amenintari si depesie destule din partea celoru competenti catra aceli deregatori, ce ar' cuzez a lucrá in contra intentiunei guvernentaliloru si in contra alegerei lui Cseri. Asia reesirea lui Cseri erá de prevediutu ca sigura, dupa ce si capulu clerului districtuale d. vicariu deveni inca demultu cu sufletu si anima guvernentalu, ba consultă pre preutime si poporu, ca se aléga pre Cseri cu ori-ce pretiu. — Vai de turma, candu e parasita ca romana chiaru si de pastori?

Astfelius s'a si templatu, Cseri reesi. Inca in presér'a alegerei tergovenii bine disciplinati si dressati sosira ca in triumfu in Naseudu, cu deosebire, ca-ce acum in locu de standartulu virtutiei si constantiei avea in frunte pre conductoriulu si regeneratoriulu virtutiei a dóu'a reinviate(?). Demanéti'a tóte erá in miscare; deregatori regesci si municipali amblá ca roii printre ómeni angagiandui.

D. protonot. si conductoriulu tergoveniloru chiamá compania sa in curtea densului si conformu usului militariu le dede porunci, nu i lasá se se de parte unulu de altulu pana candu-i va duce la urna. Preutimea lipsesce.

Advocatulu Muresianu convocà o consultare inainte de alegeri, inse nu e ascultatu mai de nime, — protonotariulu, fiindu mai multi ómeni adunati la oficiolatu, unde erá se se temple alegerea, se pune in midiuloculu loru sub unu acatiu, striga in gur'a mare si cu vorbirea sa atrage pre totu publicul de pre strate, care audiendu larm'a fuge acolo cugetandu, ca se templa ceva, pledà si recomandà pre Cseri, i cei program'a*) si invită pre alegatori la urna, vorbesce dupa aceea adv. Muresianu si esprimendu-si parerea de reu, ca nu se pote consultá cu alegatori in vreo casa undeva,

*) Pentru Ddieu impartasiti-ne program'a ca se vedemu si acea lature. — R.

fara numai aici in strata sub unu acatiu, recomanda alegerea **unui romanu** de partita nationale, la aceste mai reflectandu ceva Besianu si mai vorbindu a mai vorbi si Muresianu, ómenii guvernamentali si adjutantii lui Besianu astfelius tocmlira lucrulu, catu nu fù ascultatu, ce cu grab'a dusera turm'a din dereptu la urna, unde sub presidiulu dului vicariu se-si dè tributulu de recunoscidentia ablegatului maghiaru. Poporulu e blandu, asculta de conductorii lui — preutimea sta uimita, vedindu pre capulu ei asudandu in vini'a domnului pentru de a-si castigá recunoscidentie si merite inaintea maghiariloru. Ba ce e mai multu unii preuti se grabescu a-si oferí bunele loru sierbitie, pop'a Sangeorzanu din Parv'a alerga pre strate consultéza si intimideza ómenii, imparte bilete cu inscriptiunea „Ludovicu Cseri“, amu vediutu in se pre unulu rumpandui biletulu, facia cu altii iè succesi, — se i fia de bine, numai ne pare reu, ca nu -si aduce amente, cumca se nutresce din prescur'a romanului. Intr'aceea la urna se imbuldesca care de care spre a poté mai iute pronunciá numele lui Cseri, o fractiune de 42 dintre alegatori se desbina, facu o declaratiune (care veti primio) o predau comisiunei culegatorie de voturi si votéza pentru deputatulu loru nationalu Ioachimu Muresianu, astfelius Cseri capata 124 voturi si Muresianu 42. Si asia ca fructulu osteneleloru unora se proclama Cseri de deputatulu Naseudului.

Totu astadi s'a tienutu alegerea in cercurile de susu in Sangeorgiu, acolo a reesitu ca alesu deputatulu nationalu d. fiscalu districtualu si advacatulu Ioachimu Muresianu, capatandu 100 voturi, er' contra-candidatulu d. perceptoru Siotropa 29 voturi. Alegatori votisara si aici din necesitate, pentrucá nu abtienenduse o mica fractiune se se aléga érasi ablegatu, dupa cum s'a templatu mai inainte. Lauda borgoveniloru, cari cu standartulu nationale in frunte dedera tonulu onorificu, lauda preutime si intelligentie loru nepreocupate, lauda démna merita si bravii pastori Lupsai si Tanco, precum si alti intelligenti din acele cercuri, cari cu demnitate sciura a preferi interesulu nationale intereseleloru particulari si straine, esperient'a ne va inveria a ne cunosce ómenii.

(Va urmá si declaratiunea.)

Unu alegatoriu.

Lapusiu ung. 12 Iuliu 1872.

Comitendu judele procesuale din cerculu Lapusiu Molnár Sándor mai multe fara-de-legi si abusuri de oficiu, luandu bani dela mai multi individi pentru eliberarea pre sub mana a fetoriloru dela oblegamentulu de a se inrolá in armat'a c. r. si militia; luandu bani dela mai multi criminalisti, spre a le ascunde, in calitate de amplioati, crimeli si fara-de-legile, intrebuintiandu prevaricantii de padure — judecati la arestu pre mai multe dile — in tempulu arestului, la lucruri de ale lui economice private; folosindu ómenii indetorati cu facerea drumurilor comitatense, la sapatulu de curudi, la fenu, secere si tajatulu de lemn; delapidandu mai multi bani besericesci si scolari din cautiunea carcimaritului de trei luni etc. etc., amu facutu in 20 Aprile a. c. inaltului ministeriu reg. ung. de interne o rogare, acladata cu mai multe copie din documentele, ce le avemu la mana, ca acelasi inaltu se se indure a porni contra lui Molnár Sándor investigatiune.

Vedindu noi, ca din 20 Aprile pana in 24 Maiu nu s'a urditu nici o investigatiune, ma simtiendu, ca suplic'a nostra, cu tóte acusele sale, s'a impartasit u lui Molnár si altoru individi cu infidelitate, — amu susternutu in 24 Maiu a. c. o a dóu'a rogare inaltului ministeriu reg. ung. de justitia, ca acesta -si inaltu ministeriu alu dreptatei se se indure pre basea actelor ce se au acladatu la suplica dela lit. A. pana la T. — a suspendá numai decatu pre mentionatulu functionariu Molnár Sándor, si a porni contra lui investigatiune. O asemenea rogare cu tóte acusele sa transpusu atatu tribunalului reg. comitatense in Desiu, catu si matriei table reg. in Muresiu-Osiorheiu spre scientia.

Acuma dupa ce vedemu, ca din 24 Maiu si respective din 20 Aprile a. c. pana adi in 10 Iuliu, cu privire la fara-de-legile lui Molnár, nu s'au facutu nici o dispositiune; dupa ce scimus, ca suplic'a nostra fù primita la inaltulu ministeriu de justitia in Pest'a la 28 Maiu, dupa cum dovedesce retour recepisulu cu Nr. 443, — si in fine dupa ce vedemu, ca animele tuturor concitatianiloru blandi din dì in dì vinu in mahnire si irritatiune pentru sustinerea lui Molnár Sándor si mai de parte in postulu seu — pre calea publicitathei, in

numele umanitatei, ordinei si respectarea legilor, care suntu radimulu constitutiunei, facem u matóri'a

INTERPELATIUNE:

1. An de cugetu domnii ministri reg. ung. de justitia si interne, pre basea documentelor a-cludate la suplicele nostre, a ordiná suspedarea lui Molnár Sándor din postulu seu de jude procesuale in cerculu Lapusiu, si a porni contra faptelor lui scandalóse si ilegale si investigatiune?

2. Déca dà, atunci pentru ce se traganéza a-cestu lucru uritu, atatu amaru de tempu?

Er' noi, in fine, déca vomu vedé, ca eroulu faptelor scandalóse si dupa acesta interpelatiune va stá mai departe la postulu seu, contra legilor susu statatórie, — ne vomu grabi a dà publicitatei tóte ilegalitatile si abusurile lui de oficiu, atatu pre calea diurnalisticiei, catu si la diet'a venitória, ca astfelius intregu publiculu se fia judecatoriu intre noi si intre domnii situatiunei, pentru unu omu, care a comisua asia mari si grele abusi in oficiul ce cu nedemnitate lu pôrta. —

Iosifu Prédanu m/p.,
advocat.

Demetriu Varna m/p.,
membru municipale.

Teodoru Rosiu m/p.,
invet. norm. si repres. munic.

Cronica esterna.

Din Francia se respandesc cu iutiéla fulgerului, ce ataca animele tiraniloru, una fapta fara parechia intre statele si natiunile Europei. Franciesii abia pusera in lucrare operatiunile de unu creditu pentru acoperirea imprumutului de 3 miliarde, spre a satura deodata nesatiulu germanu si alu da afara din tiéra, si in restempu de 3 dile s'a si subscrisu preste 4 miliarde numai in Francia si Belgu! O Francia e numai, care dupa atatea desastre, dintr'o data, cu victori'a patriotismului seu calcà cu tunetu asupra planurilor dusmanilor limbei latine. Ca unu fenice se redica Francia din cenusia sa mai mundra si mai frumósa, de cum a fostu, sub republic'a de acum; ea -si va reocupa loculu disputatu de crudulu invingatoriu si er' va redica flamurele libertatei si ale umanitatei in contra maltratatei omeniri prin barbaria tirana a dusmanilor umanitatei si ai dreptatei. Francia va fi angerulu aparatori alu asupritelor popóra in contra cuceritorilor silnici.

Tocma, candu e amenintiatu orientulu de gravitate germanismului, care -si ascute dintii spre a imbuca micle state de acolo prin aliant'a renoita, ésa dintrodata din'a libertatei popórelor, si le arunca cu unu faptu maretui manusia, ca Francia inca traiesce; traiesce si inflorirea ei va renasce si inflorirea vitiei latine, orunde e ea asuprita. —

Rusia rivala imputerirei si aspiratiunilor germane in orientu inca se scutura. Fadew, generalulu celu procletu rusescu, era consiliaza si urgitéza armare intetita prin scripte volante, imputa min. de resbelu, ca de ce nu pune pe petiori milioane de bracia inarmate si cu deosebire cavaleria, ca acolo se afla cai mai multi decatu in tóta Europa, fiindu acum numai multimea tunurilor si a cavalerii invingu, si asertiunea lui Napoleon I, ca Europa va deveni séu republicana séu sub cun'a cazacésca, vine la ordinea dilei. —

♦ Cu anima plina de dorere vine subscrisulu in numele corului profesorale dela gimnasiulu superiore romanescu gr. cat. din Naseudu, a aduce la cunoșcientia on. publicu tristulu casu alu repausarei m. onoratului domnu profesoriu gimnasiale in Naseudu: **Teodoru Dumbrava**, template in modu repentinu in 18 Iuliu 1872 la scaldele dela San-Georgiu, — in florea etatei sale.

Inmormantarea osamentelor repausatului in Domnulu se templă Sambat'a in 20 Iuliu a. c. la

10 ore a. m. in San-Georgiu cu tota onorea cuvenintiosa unui profesor si omu demnu, zelosu, onestu, afabile, si forte acuratu in oficiul seu. —

Fia'i tieren'a liusiora si numele neuitatu!
Naseudu in 20 Iuliu 1872.

Dr. Ioane M. Lazaru,
directorul si prof. gimn. in Naseudu.

„Transilvania“,

fota asociatiunei transilvane pentru literatura si cultura poporului romanu, se continua regulat si in an. alu cincilea conformu programei sale, sub auspiciole comitetului si sub redactiunea secretarului asociat. G. Baritiu. Din sumariul Nrilor esiti in cursul acestui anu, insemanu aici urmatorii articlui:

Despre numele proprie, gentilitie, geografice, topografice, straine si romane, disertatiune academică. (Inventiatura pentru toti cati nu mai potu scapa de nume straine, dera mai vertosu pentru aceea, cari inca si astazi cochetedia cu nume straine si scriu pe cele romaneschi cu ortografia straina.)

Scurta descriere a revolutiei lui Horia si Closca din an. 1784, se continua in mai multi Nr (lectura forte instructiva).

Una cestiune din economia nationale (despre invasiunea jidovilor).

Despre educatiune (in Nr. 3).

Colectiune de diplome, de documente istorice, care privescu mai alesu pe romani. Continuare din anul tr., care va merge preste totu anulu, comunicandu documente, fara care istoria nostra nici ca se poate scrie, fara care starea la care au ajunsu natiunea romana nu se poate pricpe si splica, fara care pe terenul politici amu remanea copii. Numai din asemenea documente se poate vedea curatul ce au fostu romanulu mai inainte de a fi fostu inferat cu titlu infamu de natiotolerata. Dera pentru documente de natura acestora, cate ar trebui se se mai publice in favorea istoriei romanilor, nu suntu de ajunsu diece tomuri grise.

Scola de agricultura in districtulu Fagarasiului.

Maculele in luna.

In caus'a universitati din Clusiu.

Metropolitulu Dionisie Lupulu.

Metropolitulu Grigorie.

Causele pentru care au revoltat romanii in an. 1784. (Nr. 7.)

Despre scola de agricultura, proiectata pentru districtulu Fagarasiului.

Despre Dictionariul si Glossariul societatei academice romane. (Informatiuni cu respectu la cele intemplate in an. tr. in aceasta cestiune eminentu scientifica, totu una-data eminentu nationale si vitale.)

Prefatiunea la Dictionariu si Glossariu, in care se deducu pe largu tota acelea principie, dupa care se compune dictionariul academicu.

Despre music'a besericésca. (Critica.)

Una critica pedagogica dela Blasius.

Hieronim Savonarola si pap'a Alessandru VI. (Caractere istorice din sec. alu 15-lea cu fanatismul si cu coruptiunile sale.)

Ioane Eliadu Radulescu + si vieti'a lui.

Imperatulu si regele Sigismundu (a domnului 50 de ani, a lasatu multe urme ale faptelor sale in istoria Transilvaniei, a persecutatu pe romani forte greu; -si a inchisaiatu vieti'a in anul celu fatal 1437).

Materialu pentru istoria regimentului II-lea romanesco confiniariu din Transilvania.

Tote procesele verbali (protocolele) siedintelor, cate se tienu de catra comitetulu asociatiunei transilvane, cum si tote publicatiunile sumelor de bani cate intra in decursul anului atatu deadreptulu la fondulu asociatiunei, catu si la fondulu destinatu a se aduna pentru scopulu infinitiarei unei academie juridice, se trecu in colonele acestei folie. Prete acesta se mai anuncia si tote acelea produse literarie romaneschi, cate vinu la cunoșcientia redactiunei, se facu si recensiuni asupra unora.

Pretiulu „Transilvaniei“ pentru 36 pana in 40 cole formatu mare 4⁰ este in lantul imperiului, pentru membrii asociatiunei numai 2 fl., pentru ne-

membrii 3 fl., era in afara 1 galbinu din cauza dupelor spese postali. In totu casulu, acesta este una din cele mai efine folie in totu cuprinsulu imperiului, pentruca subtragundu din pretiulu ei speciale postei si ale espeditiunei, care facu dupa fia care exempl. cate 44 cr., remane pentru tipariu, papiru si redactiune numai 1 fl. 56 si respective 2 fl. 56. Dera acestea spese abia s'ar potea copri din acestu pretiul bagatelu atunci, candu folia ar avea la una milie de abonati. —

Literatur'a si scientiele se vedu respinse in tempulu nostru mai alesu prin politic'a cea efemera, superficiale, corumpatora de gustu, de spirit, condamnata de simtiul morale, apoi si prin materialismulu celu totudun'a egoisticu, rapaciu, intuneclarior de spiritu. Inse tocma din asemenea cause noi recomandam publicului nostru imbracio-siarea si lectur'a unoru producte precum suntu:

„Column'a lui Traianu“ a dlui Hasdeu, de cundu aceea s'a prefacut in folia scientifica si anume istorica. Ese in Bucuresci, una-data pe septembra, 4⁰ mare. Pretiulu pentru capital'a 20 lei n. pentru districte 30, pentru strainatate 40 lei n.

„Revist'a scientifica“, sub redactiunea domnilor P. S. Aurelianu et Gr. Stefanescu, ese in Bucuresci, in an. III-lea de 2 ori pe luna, cate 1 cota de testu, si cate una stampa seu ilustratiune, mai totudun'a din scientiele naturali, form. 80⁰ mare pretiul 20 lei n., plus pretiulu postei (catu?).

„Sionulu romanescu“, fota besericésca, literaria si scolastica, an. IV, ese in Vien'a, sub red. dlui Dr. Gregoriu Silasi, de 2 ori pe luna cate 1½—2 cota, form. mare, costa pe anu 5 fl. in imperiu, 14 franci in afara. Tractatele istorice, cum si predicele care se publica in acea fota besericésca ar face onore la ori-care cleru luminatu din Europ'a.

„Sperantia“, fota literaria besericésca, organulu teologilor romani din Aradu, ese in an. III., de 2 ori pe luna, in form. 4⁰ cate 1 cota, costa 4 fiorini in imperiu, 5 fl. in afara. —

Novissimu. Deputatii sasi dd. Fridericu Wächter si Emiliu de Trauschenfels suntu alesi cu 1733 voturi de sasi in Brasovu. —

Errata: In Nr. 53 pe col. 1 s'a publicat proiectulu minoritatei din comisiunea conferintei nationale dela Alb'a Iulia immediatul sub proiectulu majoritatei, omitenduse titlulu proiectului minoritatei; deci dupa cuvantele „in urmarea repetitelor petitiuni nationali“, care facu finea proiectului majoritatei, se se puna immediatul acestu titlu:

Proiectulu de resolutiune alu **minoritateli** comisiunei. (Urmăria insusi proiectulu.)

In nota linea 4 in locu de intimi, cetește iutimi. —

Ad Nr. 13.802 1872.

2—3

Concursu.

Pre basea inaltului decretu alu Mai. Sale imp. reg. apost. dela 29 Maiu a. c., referitorul la ocuparea catedrelor profesorali, insirate mai la vale, la universitatea de Clusiu, ce se va deschide in anul scolaricu 1872/3, prin acesta se publica concursu.

Cu aceste catedre, deca se voru ocupá prin profesori ordinari, suntu impreunate salariu de cate 2000 fl., pre langa aceea 300 fl. bani de cortelui si o urcare a salariului cu 300 fl. totu la 10 ani de servitii, — deca inse se voru numi profesori extraordinari salariulu acestor'a va fi 1200 fl. si 250 fl. bani de cortelui.

Catedrele de ocupat suntu urmatoriele:

I. La facultatea juridica-politica:

- a) Istoria universale a dreptului europenu si alu patriei.
- b) Dreptulu privat si montanisticu alu Ungariei si alu Transilvaniei.
- c) Dreptulu privat austriacu.
- d) Procedur'a procesuale, dreptulu comercialu si cambialu.
- e) Dreptulu romanu.
- f) Dreptulu naturalu si encyclopedi'a.
- g) Dreptulu penalu.
- h) Dreptulu publicu ungurescu.
- i) Cunoșintele legilor administrative si finantiarie.
- k) Dreptulu eclesiasticu catolicu si dreptulu feudal.
- l) Statistic'a.
- m) Politic'a constitutionale si administrativa.
- n) Economia nationala si sciintele finantiari.
- o) Dreptulu eclesiasticu protestantu, greco-oriental si unitariu.

Este de insematu, ca catedr'a dreptului eclesiasticu protestantu, greco-oriental si unitariu se va impreuna, dupa calificatiunea petentelui, cu un'a din catedrele mai susu insirate.

II. La facultatea de medicina si chirurgia:

- a) Anatomia descriptiva si topografica.
- b) Anatomia patologica.
- c) Fisiologia si histologia.
- d) Patologia generale, terapi'a si farmalogia.
- e) Patologia si terapi'a medicinica speciale.
- f) Patologia si terapi'a chirurgica speciale.
- g) Mositulu si ginecolog'a teoretica si practica.
- h) Sciintele teoretice si practice despre vindecarea ochilor.
- i) Medicina forensa.
- k) Patho-Chemica si chemia organica.
- l) Epizootiologia si politia veterinara.

III. La facultatea filosofica:

- a) Fisica esperimentale.
- b) Fisica superioara.
- c) Matematica superioara.
- d) Matematica elementara.
- e) Chimi'a.
- f) Zoologi'a si anatomi'a comparativa.
- g) Mineralogia si geologia.
- h) Botanic'a.
- i) Filosofia.
- k) Pedagogia.
- l) Istoria universale.
- m) Istoria patriei.
- n) Sciintele auxiliare ale istoriei.
- o) Geografi'a generale si comparativa.
- p) Filologia latina.
- q) Filologia elina.
- r) Filologia si literatura maghiara.
- s) Filologia si literatura germana.
- t) Filologia si literatura romana.

Concurrentii au de a-si indrepta suplicele prediate cu unu curriculum vitae si cu acusele despre lucrările loru didactice si literarie seu aplicatiunea de pana acum, precum si despre alte merite, si adica, deca se afia deja aplicati, pre calea auctoritatilor, la din contra nemidiulocitu la ministeriulu subsemnatu celu multu pana in 10 Augustu a. c.

Bud'a, 11 Iuniu 1872.

Dela ministeriulu r. ung. de cultu si instructiune publica.

Cursurile

la bursa in 23 Iuliu 1872 stă asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 35	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 " 88	" "
Augsburg	—	—	109 "	" "
Londonu	—	—	111 " 50	" "
Imprumutulu nationalu	—	—	64 " 65	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	71	20	" "	" "
Obligatiile rurale ungare	81	50	" "	" "
" " temesiane	81	25	" "	" "
" " transilvane	79	25	" "	" "
" " croato-slav.	84	—	" "	" "
Actiunile bancei	—	—	848 "	" "
" creditului	—	—	330 "	" "